

EVALUAREA NAȚIONALĂ PENTRU ABSOLVENȚII CLASEI a VIII-a

Anul școlar 2020 – 2021

Limba și literatura maghiară maternă

Testul 14

**Toate subiectele sunt obligatorii.
Se acordă zece puncte din oficiu.
Timpul de lucru efectiv este de două ore.**

I. TÉTEL

(60 pont)

Olvasd el figyelmesen az alábbi szöveget!

Zsebből a csuklóra: a karóra hihetetlen története

A karóra olyannyira a napjaink részévé vált, hogy szinte elképzelhetetlen az a kor, amikor az emberek még zsebórákat hordtak magukkal, és eszükbe sem jutott a csuklójukon viselni.

Habár az első óraszerkezetes időmérő eszközt már az 1200-as években feltalálták és egészen pontos órákat már a 18. században készítettek, egészen 1904-ig kellett várni a karóra megjelenésére.

Ha belegondolunk, sokáig érthető is volt, miért nem gondolt erre a megoldásra senki: az órák drága jószágok voltak, finom óraszerkezettel, vékony üveggel, amit rendszerint külön mívés fedőlap óvott.

A csuklón viselve ki lett volna téve mindenféle sérülésnek, és a mandzsetta miatt amúgy is nehézkes lett volna használni. Ám történt valami, ami miatt egy ember azt mondta: karórára van szüksége, még hozzá gyorsan.

Louis Cartier 1847-ben alapította meg óraműhelyét, és hamarosan fogalommá vált a neve. Ekkor még a Cartier órákat láncon viselték mellényzsebben, és talán így is maradt volna még sokáig, ha nem találják fel a Wright fivérek a belsőégésű motoros repülést.

Az idő mérése korábban is fontos volt a repülés világában, ám amíg csak léggömbökkel lehetett a levegőbe emelkedni, a zsebóra is bőven megfelelt.

Azonban mégsem a Wright fivérek voltak a megrendelők, hanem egy bizonyos Alberto Santos-Dumont, Cartier régi barátja, akit zavart, hogy repülés közben éppen elég dologra kell ügyelnie, mintsem, hogy a zseborájával babráljon, ha tudni akarja, mennyi időt tölthet még biztonságban a levegőben.

Santos-Dumont példája ragadós lett, és rövidesen minden pilóta karóráat kezdett hordani, majd pedig megállíthatatlanná vált az új divat a polgári világban is: egy évvel Cartier forradalmi lépése után, 1905-ben alakult meg a Rolex Watch Company, és a nyomában ázsiai gyártók is színre léptek.

Az 1880-ban kezdődő búr háború és később az első világháború hihetetlen pusztítást okozott az egész világon, ám néhány pozitívum így is született. Ezek közé tartozott az olcsó, strapabíró karórák egész nemzedéke.

A Cartier, a Rolex és a többi mívés gyártó karórái ugyanis nem voltak éppen olcsó darabok – azonban a fronton nagyon is szükségét látták a katonák annak, hogy elég legyen a karjukra pillantani, hogy lássák a pontos időt. Az első karórák, amelyeket Constant Girard (a Girard-Perregaux alapítója) készített el a brit uralkodó kérésére, még szintén drága darabok voltak.

Az első világháború azonban elhozta az áttörést: lövészárokorának hívták és többségük olcsó zsebóra volt, amire karszíjat szereltek. Később, a háborút követően ez az olcsó megoldás terjedt el a szegényebb népréteg körében, és néhány év múlva már szinte csak a gazdagok hordtak zseborát.

(<https://orazona.hu/2019/04/18/zsebbol-a-csuklora-a-karora-hihetetlen-tortenete/> alapján)

A.

1. Ki volt az első, aki karóráat kezdett viselni? Írd a vonalra a helyes válasz betűjelét!

- a. Louis Cartier
- b. a Wright fivérek
- c. Alberto Santos-Dumont
- d. Constant Girard
- e. a brit uralkodó

Helyes válasz betűjele: _____

5 pont

2. Mi az oka annak, hogy sokáig nem gondolt senki arra, hogy az órát a csuklón is lehetne viselni? Fogalmazd meg válaszod 1–2 mondatban a szöveg alapján!

5 pont

3. Igazak vagy hamisak a következő kijelentések? Jelöld X-szel a táblázat megfelelő rovatát!

Kijelentés	Igaz	Hamis
a. Az első óraszerkezetes időmérő eszköz a 18. században jelent meg.		
b. Louis Cartier óraműhelyében már 1847-ben gyártottak karórákat.		
c. A búr háború egyik pozitívuma, hogy megjelentek az olcsó, strapabíró zsebórák.		
d. A lövészárókórák többsége valójában karszíjjal ellátott zsebóra volt.		

4 pont

4. Társítsd az időpontokat a megfelelő eseményhez! Írd a helyes válasz betűjelét a táblázat üres rovatába!

1.	13. század	a. Megalakul a Rolex Watch Company
2.	1880	b. Feltalálják az óraszerkezetes időmérő eszközt.
3.	1904	c. Megjelenik az első karóra.
4.	1905	d. Louis Cartier megalapítja óraműhelyét.
5.	1847	e. Kezdetét veszi a búr háború.

1.	
2.	
3.	
4.	
5.	

5 pont

5. Minek köszönhető az, hogy a láncon viselt zsebórákat felváltották a karórák? Fogalmazd meg válaszdod 2–3 mondatban a szövegből vett információk alapján!

5 pont

6. Milyen előnyei és hátrányai voltak a karórának megjelenése idején? Fogalmazd meg válaszdod 4–5 mondatban a szöveg alapján!

6 pont

B.

1. Fogalmazz meg a szöveg alapján

a. egy tényközlő (ellenőrizhető igazságtartalmú) mondatot!

b. egy véleményt kifejtő (személyes meglátást, érzelmet, élményt közvetítő) mondatot!

4 pont

2. Figyelembe véve a szórendet és a mondathangsúlyt, az alábbi lehetőségek közül melyik lenne alkalmas folytatása a következő mondatnak:

1847-ben a Cartier órákat még a mellényzsebben hordták, ...?

- a. ...nem 1904-ben.
- b. ...nem a csuklón.
- c. ...nem a Rolexeket.
- d. ...nem rejtegették.

Helyes válasz betűjele: _____

5 pont

3. Húzd alá az alábbi mondatokban azt a teljes főnévi szerkezetet, amely az igéhez alanyként kapcsolódik!

- a. Az idő mérése korábban is fontos volt a repülés világában.
- b. Ezek közé tartozott az olcsó, strapabíró karórák egész nemzedéke.

4 pont

4. Folytasd az alábbi mondatokat a szöveg alapján! A folytatás legyen összhangban a szöveg tartalmával!

a. Az első karórát Alberto Santos-Dumont rendelte meg, ugyanis _____

b. Az első karórát Alberto Santos-Dumont rendelte meg, hogy _____

c. Az első karórát Alberto Santos Dumont rendelte meg, aki _____

6 pont

5. Az A. mondat a szövegből származik, a B. ugyanannak a mondatnak egy másik igealapot tartalmazó változata.

A. A csuklón viselve ki **lett volna** téve mindenféle sérülésnek, és a mandzsetta miatt amúgy is nehézkes **lett volna** használni.

B. A csuklón viselve ki **volt** téve mindenféle sérülésnek, és a mandzsetta miatt amúgy is nehézkes **volt** használni.

Miben különbözik a két mondat jelentése?

- a. Az A. mondat a jelenre, a B. pedig a múltra vonatkozik.
- b. Az A. mondat egy elképzelt múltbeli helyzetet ír le, a B. pedig egy, a múltban ténylegesen fennálló helyzetről tesz állítást.
- c. Az A. mondat bizonytalanságot fejez ki, a B. pedig bizonyosságot.
- d. Nincs különbség a jelentésük között.

Helyes válasz betűjele: _____

5 pont

6. Fogalmazz meg 6 kérdést Louis Cartier számára a karóra megjelenésével kapcsolatban betartva a nyelvi illem ide vonatkozó szabályait!

6 pont

II. TÉTEL

(30 pont)

Olvasd el figyelmesen az alábbi szöveget!

A karórát régen kaptam, egész kicsi koromban. Apám valahol külföldön szerezte, olcsó pénzen, Nagyzezsda – az volt ráírva. Csak négy szám volt rajta, 3-as, 6-os, 9-es, és 12-es. Akkor még alig ismertem az órát, de keveselltem rajta a számokat, sose tudtam megállapítani, hány óra. A szíja is hatalmas volt, olyan ormótlan, az az igazság, ha csak tehettem, levettem a karomról, mert ide-oda csúszkált, zavart.

– Nem baj – mondta apám –, jó ez addig, amíg tart. Majd, ha elromlik, kapsz egy másikat. Valójában szerettem volna, ha elromlik. Végleg elromlik. Amikor iskolába kerültem, láttam, a többieknek mind kicsi kedves órájuk van, tele számokkal, egykettőre meg tudják állapítani, mennyi az idő, én meg csak a csöngetésre ocsúdtam fel mindig. Nem is volt ez óra, csak egy tárgy, késett mindig vagy tíz percet. Dóritól meg is kérdeztem, mit jelent az a szó, jelent-e valamit egyáltalán, ami rá van írva. Ő megnézte az orosz szótárban, de nem találta.

Sokszor otthon is felejtettem. Letettem este a karomról, reggel meg a nagy rohanásban elfelejtettem visszacsatolni. Az iskolában vettem csak észre, hogy nincs velem – jobb is, gondoltam, csak zavar. Úgyse tudom, mennyi idő van rajta.

Mikor hazamentem, láttam, apám babrálja az órát.

– Látom, nem jár pontosan, most beállítottam, nem késik már. – És visszaadta, én megint fölcsatoltam pár napra, de az az igazság, most se tudtam, hogy pontosan hány óra. Kicsit sajnáltam is, hogy apám megjavította, olyan nagyinak, otrombának éreztem, lötyögött a karomon, még írás közben is zavart.

Tornaórán is le szoktam venni, ilyenkor betettem a mellényem zsebébe. Egyik alkalommal már jöttem hazafelé, mikor észrevettem, hogy nincs nálam, na – gondoltam –, most igazán nem tehetek róla, hogy elveszett, most aztán vége. Nem szóltam semmit. Jártam-keltem otthon, kicsit megkönnyebbülve, hogy nincs meg, majd egy új óra, egy gyönyörű kis óra lesz az enyém. Megkönnyebbülve mentem az iskolába, mintha valamitől megszabadultam volna. Nem is volt nekem való, nyugtattam magam, még a szíját se szerettem. Fűtőrészve indultam hazafelé – amikor az egyik osztálytársam utánam szaladt és kiabált. [...]

Néztem az órát. Nem jár. Kampec. Most legalább vége, biztos leesett a padlóra, és eltört a tengelye. Néztem az órát, ahogy állt, nem mozdult, halott tárgy volt, nem mutatta az idő futását. Nem baj, nem is szerettem – gondoltam –, fölcsatoltam a karomra. Mentem pár lépést. Aztán csavartam rajta egy-kettőt, figyeltem. A fülemhez emeltem, idegességemben azt se láttam, mozdul-e a kismutató vagy sem. A fülemmel se hallottam semmit, vagy a hajam zizegett, erősen figyeltem az utcazajban, aztán egyszerre, mint egy távoli szívet, hallottam a ketyegését. Mindegy, gondoltam. Megvan, az enyém, majd lesz egyszer egy másik órám, csak nem dobhatom el?

(Gyurkovics Tibor: Az én órám. Részlet)

Válaszolj a következő kérdésekre, oldd meg a feladatokat!

1. Fogalmazd meg 2–3 mondatban a szöveg alapján, mi zavarta az elbeszélőt az órájával kapcsolatban!

4 pont

2. Miért könnyebbült meg az elbeszélő, amikor elveszítette az óráját? Fogalmazd meg válaszod 2–3 mondatban a szöveg alapján!

5 pont

3. Értelmezd a 5–6 mondatban a szövegegész ismeretében a részlet utolsó bekezdését!

Néztem az órát. Nem jár. Kampec. Most legalább vége, biztos leesett a padlóra, és eltört a tengelye. Néztem az órát, ahogy állt, nem mozdult, halott tárgy volt, nem mutatta az idő futását. Nem baj, nem is szerettem – gondoltam –, fölcsatoltam a karomra. Mentem pár lépést. Aztán csavartam rajta egy-kettőt, figyeltem. A fülemhez emeltem, idegességemben azt se láttam, mozdul-e a kismutató vagy sem. A fülemmel se hallottam semmit, vagy a hajam zizegett, erősen figyeltem az utcazajban, aztán egyszerre, mint egy távoli szívet, hallottam a ketyegését. Mindegy, gondoltam. Megvan, az enyém, majd lesz egyszer egy másik óráim, csak nem dobhatom el?

6 pont

